

Богомилството – величавата мистерия на една ерес

Митко Белчев – „Българска орда”, Стара Загора - mitko.belchev@abv.bg

Смисълът от търсенето и намирането на различното от определеното като традиционното разбиране за строежа на света, се състои в едно постоянно търсене и преоткриване на истините за нещата които ни заобикалят! Самото съществуване на различното не е отрицание заради самото отрицание, а желание за промяна на същността така, че същата да бъде по лесно осмислена и разбрана. Съмнението се появява тогава, когато отговорите на зададените въпроси вместо да изясняват нещата и да решават проблемите ги задълбочават. В този план алтернативата се явява не като отрицание, а повече като допълване на разнообразието от багри в житейската картина. Така вече имаме една друга, по-различна страна от видимата същественост.

На времето, преди повече от хиляда години, когато са се сменяли ценностите в нашата млада държава тази дилема е съществувала в пълния си размах. Когато се е налагал новия мироглед, измествайки старите светоусещания, неминуемо е трябвало да се мине през пречистващия духовен катарзис. Търсели са се нови хоризонти и нов смисъл за съществуването. Но усетът за здравината на стария морал е карала водачите да сближават вярвания и философии. Възприемането на света по нов и безспорно по различен от досегашния начин е водело както до стрес, така и до много въпроси, на които е трябвало да се отговаря. Въпреки това хората не винаги са намирали своите откровения и истини. Независимо от това, в онези времена християнството е наложило догмата си в нейния източно православен вариант и е изместило устоите на установения хилядолетен етичен ред. В крайна сметка е бил предизвикан житейски трус, чиито последица се чувстват до днес. Родила се новата вяра. Тя довела до нов морал, до нови идеи и новите обществени цели. Къде са отишли обаче старите обществени норми? Изчезнали ли са? Преобразили ли са се, или просто са се прикрили за да се появят отново някога под друга форма и в друго съдържание? За да разберем всичко това и проникнем в същината на този философски казус ще трябва да си отговорим на няколко по малки, но значими по смисъла си въпроси:

1. По какъв начин са се характеризирали духовните и нравствените светоусещания на древните българи в цялата им етносъставна същност до момента на приемането на официалното християнство?
2. Какъв е генезисът на техните философски светоусещания и кое е онова силно начало което е давало посоката и стимулирало усъвършенствването на индивида в неговото колективно израстване?
3. Как християнството дава своето ново начало и по колко и какви пътища достига до същността на тогавашния човек?
4. Как християнството се вписва във верските и морални устои на средновековния българин?
5. По какъв начин се появява и след това институира духовната съпротива на хората от онова време? Какво е нейното развитие тогава и до днес?
6. Ерес ли е всичко това или особенна форма на различност – другата реалност на същността?

В светлината на тези въпроси редно е да подчертаем изрично, че исконните българска, тракийска и славянска традиции във вярванията и усещането за строежа на заобикалящия ги свят, са били винаги здраво свързани с природата и значимостта и за човешкия род. В тази посока е вървяло както постоянното и развиващо се изучаване на вселената, така и пълното прилагане на наученото във всички обществени сфери. По този начин обществата на тези народи и племена са се развивали и усъвършенствали като едни растящи и изграждащи се живи организми.

Нашият народ открай време е свързан със земята, водата, небето, растенията и животните. Той винаги се е прекланял и е благоговееел пред стихииите и ласките на

заобикалящия ни свят. Този макрокосмос, разпрострян от звездите и въздуха до цветята и насекомите, винаги е бил в хармония с житейската философия. От своя страна, тя пък е отражение на дълбоката връзка между заобикалящия ни свят и мистицизма в житейската хармония .

От дълбините на своето съществуване предците ни са вярвали в прераждането на душата. От както се помнят, те се прекланят пред природата и нейната стихийност, приемайки съпътстващите я странности като мелодия от някакво монументално музикално-поетично творение. Не напразно Орфей е лекувал душите на своите съвременници посредством музиката и пеенето, след като това си умение той е научил от голямата книга на природата. Неговият духовен двойник на север от Стара планина – Залмоксис (1), проповядвайки мистиката на самовглъбяването и себеуспокоението е давал шанса на съзнанието да се отърси от вредните мисли и преосмисли себе си, по един по различен и здравословен начин.

Самите славяни са живяли своя обикновен живот, където ловуването и риболова са приемани като висш дар на природата, а отглеждането на зърно и правенето на хляба - ежедневна борба за съществуването. В страха си от стихииите – бури, порои, епидемии и виелици, те се прекланяли пред духове и божества вярвайки, че в своя елементарен живот с нещо са прегрешили заради което биват наказвани. Обратно – в радостта си от добрия лов или урожай те пак се молят на своите божества и духове. Играят танци в тяхна чест и им се прекланят за тяхната благосклонност и доброжелателност.

Доста по късно, във времената на средните векове „ангелогласния” Йоан Кукузел (2) се явява в земния си образ като духовно-преродилия се Орфей който отново лекува с песните си изтерзаната човешка душа а отшелникът Иван Рилски еднакво тачен както от християни така и от богомили се отнася със себе си и своите последователи така както в древните времена Залмоксис със своите съмишленници. Тези практики са се запазили в народното съзнание като резултат от трупан с хилядолетия житейски опит и традиции. Това е довело до едно ясно осъзнато светоусещане характеризирано се с постоянно търсене на път към себеуспокоението. От както се помнят хората са вярвали, че както мъжете така и жените са призвани заедно да дърпат общественото рало. Така те с общи усилия браздяли света сочейки целите на следващите поколения.

На времето, когато древните българи идват по тези земи те донасят своята „индо-иранска” и „скито- сарматска” култура изтъкана от житейската степна мъдрост. В дълбочината си тя е подчинена на усещането, че стихииите управляват живота а неговия смисъл се съдържа във вечното му самоусъвършенстване и динамика на съществуването. Те премали слънцето и огъня от една страна а луната и водата от друга като олицетворение на двете изначални сили – ръководещи света. За тях всичко се изразявало с :

- Добро и зло. – Начало и край. – Болка и радост.

Този степен „Зороастризм”, пренесен от прабългарите на балканите, се е вписал по най добрия начин в цялата дотогавашна практика и космогония на заварените траки и появилите се славяни. По този начин са допълнили без да противоречат на философията им допълвайки я и създавайки една нова народопсихология – обединена и събрала в себе си както духовността на траките така и мистиката на българите. Съчетанието на магьосничеството с познанията за енергетичните въздействия (3) на околния свят върху природата и човека определят съдържателността на духовната доктрина на новият българин. Тази симбиоза се вплита в житейската връв на българина и го свързва така яко със земята която го приютява, отглежда и пази, че той се чувства безапелационно задължен да я отстоява с цената на всичко. Може би поради тази причина, когато по времето на княз Борис се приема новата – християнска вяра, тя бива посрещната нееднозначно и с известна съпротива. По начина по който е била поднесена от византийските духовници, повече е смущавала отколкото да е носела упование и покой. Ето защо вместо да приобщава и да дава отговори на въпросите които са възниквали у обикновения човек, тя донася несигурност и душевни терзания. Липсвало е усещането за логиката на обикновения мироглед, разбираемостта на света и космическата подреденост както и на същността на житейския ред. Така довчера

приемалия за даденост обвързаността си с природата и даровете и обикновен човек, днес е тотално объркан. Новата житейска доктрина и новия морал искат изграждането на едно ново общество. Сега вече свободата на духа, да търси и преоткрива, да се възхищава и страхува се заменят с безропотното подчинение и с немислимото другомислие. В обществото се изгражда нова иерархия която е подчинена на немислието, неразсъждаването и нефилософстването. Светът в този си вид вече е даденост която не подлежи на промяна защото е даден като такъв от бога! От друга страна тези които налагат този морал, се ръководят от съвсем други принципи и амбиции, коренно различни от това което проповядват. Противоречието между казаното и направеното води до душевен смут и неразбиране на ставащото, което предизвиква търсене на други алтернативи.

Разглеждайки света в неговата крещяща противоречивост хората разсъждаващи по тази проблематика започват да приемат, че *„...бог не е единствения творец а неговите творения са само небесното царство и душата докато тялото и материалния свят са дело на злото – сатанаил...”* Като доказателство за тези си думи те представят факта, че хармонията между видовете и вселената отсъстват по начина по който на душата не е позволено да надскочи своя телесен затвор за да извиси своето творческо начало. Тези философски постулати биват приети с еднаква сила както от „манихеи (4)” и „павликяни (5)” – така и от всички останали „гностици” на стария свят в това число и от последователите на така наречената „богомилска” ерес. Дуализмът на всичките тях е закодиран в същността на гностиса – тоест в търсенето на научността във вярата и мястото на човека в нея.

Голям принос за появата на тези учения имат и арменските павликяни които по онова време на няколко етапа са били заселвани от Константинополските власти на територията на България. Тук те намират благодатна почва за проповядване на учението си, заради духовната близост с населението обаче в сравнение с богомилството което е миролюбиво и различно като бит и структура – павликянството е учение което воюва не само със словото но и с меча. Според някои автори павликяните извеждат доктрината си, като и името си от Антиохийския патриарх Павел от Самоса и неговото учение.

Самата раннохристиянска църква също е проповядвала такива ценности които някак си се доближавали дори до Зороастризма (6) и Халдейската (7) вяра също изповядващи двоичността на това което ни заобикаля както и в хармоничната връзка между тези постоянно противоборещи се сили и обстоятелства.

Ако погледнем от висотата на нашето време ще видим, че сложното е в същото време достатъчно опростено и се ръководи от вечните „ин” и „ян”. Началото и края. Плюса и минуса. Доброто и злото. И така нататък и така нататък като накрая разберем, че всичко това за което говорим е в нас и около нас че бога и дявола са там а нашата роля се състои в това да намерим баланса и да се борим за тържеството на доброто. В този смисъл е много вярна богомилската максима, че *„...Всеки човек може да се срещне със самото слово, със бога във себе си и да го роди като по този начин се превърне в богородица- теотокой...”* По същият начин обаче човек може да даде шанс и на злото което се намира в него. Видно е как във всичко което е свързано с живота, при богомилите се наблюдава логичност и рационалност обесняваща особеностите на заобикалящия ни свят. С ярко изразена острота те констатираят противоречието, че *„...свещениците живеят плътски а не духовно..”,* и че *„...кръстът не може да се приема за символ защото е най омразен богу, тъй като на него е разпнат спасителя така както не може близките на обесения да почитат въжето с което е обесен той...”* Те стигат до заключението, че *„...тялото е от сатаната а душата се преражда докато се пречисти от плътските желания и светските поквари...”*

Голямото различие между богомилите и официалната църква се състои в това, че за разлика от последните богомилите разрешават и дори, приемат равноправието между мъжа и жената не само в бита но и в тайнството като им дават възможност да участват в ръководенето на общината и на духовността. Тези отношения наблюдаваме и днес

сред общността на алевитите наричани още – казълбаши. (8) Самите те винати са били преследвани от традиционния ислям, така както богомилите и техните събрата –

Богомилска проповед

катарите през средновековието от официалните христови църкви. Вероятно в онова далечно минало време тези дуалистични вярвания духовно са се срещнали. Дори би могло да се предположе, че или са имат общо философско начало. Така или иначе ако искаме да се докоснем до същността на богомилите ще трябва да се опитаме да разберем и тази на алевитите. В тази светлина е редно да се вгледаме в ордена на суфите и в тяхната мистична традиция. Обредната система пропита в особен мистицизъм която те изповядват и практикуват, цели постигането на пълно духовно съвършенство. Поради това идеите на Суфизма притежават особена универсалност като се откриват и в други религии. Целта която те си поставят, се заключава в неспиращото търсене на духовното преобразяване явяващо се като път към реалността в основата на който лежат любовта и предаността. Не напразно последователите на Махмуд Бедредин Синави (10) и неговия ученик Бюрклюдже Мустафа (11) – създателите на на балканско българските казълбаши, са се обличали така както и техните предтечи – богомилите в прости и скромни шаячни дрехи а въстанието което предприемат и ръководят е било двупосочно - подкрепено и от местното християнско население. По един и същ начин и едните и другите приемат скромността на съществуването и *кръщението със „светия дух“*. Това ги доближава до първичната църква където докосването до бога е ставало единствено чрез приемането на факта, че плътта съществува само чрез духа който е част от онова многообразие наречено „*всеобщо духовно начало*” или казано иначе „*свети дух*”. Мистицизма и на едните и на другите са част от една много стара вяра чиито корени трябва да се търсят както в Зороастризма така и в Питагорейството или казано иначе – древния Орфизъм. Ето защо алианството е най силно разпространено както сред част от турскоговорящите българи, така и сред голяма част от кюрдите, сирийците и ливанците а и не малко турци от съседната нам страна са алевити. Тези вярвания са организирани там, където „зороастризма” и днес има своята сила и приемственост. Само няколко елемента от житейската философия на алевитите са достатъчни за да ни дадат ясна представа за същността и за близостта им с богомилите.

1. *Любов и уважение към всички хора, защото за тях е най важно да си човек.*
2. *Толерантност към другите – ако си наранил някого, никаква полза няма от ритуалните ти молитви.*

3. *Уважение към труда – най голям израз е да се работи.*

Самият Димитър Маринов изказва хипотезата, че „... Алевитите са потомци на насилствено ислямизирани богомили, защото верската система при тях е смесица от тюркски ислямски дуалистични вярвания както и части от манихейството и несторианството. Тук домира магията а те почитат жълтия бивол и господарката на черния вятър. За същината на българското богомилство най преки сведения достигат до нас от византийската авторка Анна Комнина. Същата е дъщеря на императора а в жилите и тече кръвта на Комитопулите. От така наречения „Борилев синодик ние също можем да придобием някаква макар и минимална представа за живота на тази общност.

Изгарянето на богомилските водачи след като са били анатемосани

В труда си посветен на баща и Алексей Комнин (12) – Анна Комнина (13) пише следното: - „...*Някакъв монах – Василий, човек много ловък в проповедта разпространил злото навсякаде и то – злото като слово разрушило много души...*” Тези и думи отчитат както грамотността така универсализма на този проводник на богомилството в нейната пълна значимост за онова време. Самият Василий Врач (14) е изучавал богомилството в продължение на 15 години а го е проповядвал повече от 40. Всеизвестно е било, че е бил българин от аристократичен произход поради което е имал възможността да придобие високо образование и да стане популярна личност. Имал е влияние във високо поставените среди на средновековието както в България така и във Византия. По този начин идеите на богомилството са проникнали и в средите на аристокрацията. За да бъде хванат и унищожен, му е била поставена клопка. Докато беседвал с императора Алексексей Комнин за вярата, зад завесите е стояло поставено лице, което записвало всичко търсейки несъответствия и грешки чрез които да могат по късно да го разобличат. Легендата говори, (както ни го споделя и самата писателка) че „...*когато се разкрил пред императора, небето се отворило и от горе се посипали град от камъни а земята силно потреперила (вероятно земетресение)...*” **Това било изтълкувано като знак, че „...сатаната и злите сили са се възмутили от допуснатото разкритие на тайнството..”**

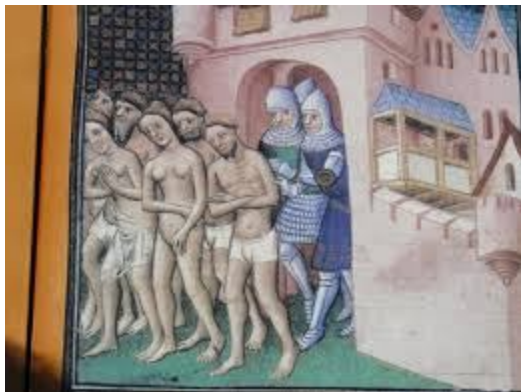

Иеремия или наричан още Богомил – водач на тази религиозна общност в България

„...*Много пъти императора се опитвал да върне Василий в правата вяра но последния оставал неприклонен.*” – пише Анна Комнина. Защо ли е било нужно такова усилие от страна на Алексей Комнин да спаси този посегател на устоите на властта? Дали само заради възможността да ликвидира цялото движение, или пък защото е бил някой много близък и знатен нему човек? Кой знае! Всъщност, а и според някои автори твърдящи, че са открили документи за богомилството – като например Николай Райнов – има и други още по значими личности на средновековието които са били свързани много тясно с каузата на богомилството. Такива са майката на цар Самуил – Рипсимия (15) както и първата му съпруга Косара. Братята на цар Петър – отшелникът Иван Рилски (почитан еднакво и от богомили и от православни) и Боян Мага (16) – за когото се твърди, че е истинския основател и водач на тази идеология. Последният е притежавал способностите на маг от висша степен. Той е владеел до свършенство редица окултни и езотерични възможности както и науката за управлението на природната енергия във всичките и разновидности.

Значим и за двете църкви е и Петър Осоговец (17) – свършен и епископ от Доростол. За него се знае, че от малък е притежавал лечителски и ясновидски

способности. Неговото произведение „Деномесичен указател” (18) съдържа същността на богомилската астрология. Чувствайки значимостта на своето учение и мисията която то носи, богомилите го изнасят извън пределите на България и балканите и посяват неговото семе в сърцето на католицизма а именно южна Франция и северна Италия. Там те отиват вероятно и по повика на кръвта следвайка пътя на поселилите се стотици години по рано по тези земи наши сънародници. От историята знаем, че през 8, 9 век в земята наречена Лангедог пристигат поселници от земите по долния край на Дунава със своите вярвания и култура. Все пак в живота случайностите са само привидни и това ново нахлуване на тези хора по земите на Окситания доказва съществуването на взаимосвързващите връзки между културите с общ родов идентифитет. Има една не особено популярна теория доразвиваща ролята на полевата форма на енергията. Тя показва как хора с еднакъв дух и с еднаква култура – тоест с едни и същи духовни терзания – тоест близки ценности притежават общо енергийно поле наречено аура. Това говори за една съвсем логична възможност – носителите на същата вибрация, на същия тип енергия като интензитет, честота и насоченост да отиват само там където тя вече съществува. Това се нарича повик на рода. Нещо което се наблюдава при птиците при тяхните постоянни миграции.

Последните катарите – пленени от инквизицията и поведени към кладите

За Катарите може да се говори много и дори най-противоречиви неща, но в същото време те да си останат скрити и неразбрани. Най-същественото от доктрината им е, че за тях „...Христос е слово, а божията майка - майка ангел..” А това, че те произлизат от недрата на България ни го излага и Райнер Катони (19) в „Изложението на катарите и бедняците от Лион”. Той пише за това, че „...освен съществуващите общини още 14 такива водят началото си от България и драговичия...” Пак той ни съобщава, че някой си Никита пристига от България за събора в Каркасон и донася „Тайната книга” (20) където е описано учението на богомилите. Катарите както и богомилите са приемали за най-значими евангелието на Йоан както и господнята молитва придружени с конкретните заклинания. В основата на Богомилската ерес а и на катарската стои познаването на природните сили, законите които ги движат, както и тяхното приложение в помощ на хората. Именно такъв учен е бил Боян Магесник. Знанията на младия Бенеамин наистина са впечатлявали и това се видяло още в Магнаурската школа, където той е бил изпратен да усвоява световните научни богатства. Тези му способности обаче са будили и страх и то у такива личности като Николай Мистик. (21)

Когато Катарите развиват вече своята духовна дейност, те се опират на донесеното учение от България разработено от същия този учен и от неговите сподвижници. То пленява сърцата и душите на хората със своята простота и яснота присъщи само на българите и техните знаещи хора. Разглеждайки живота и дейността на тази обособена група от другомислещи не можем да пренебрегнем свързаната с тях фактология а именно:

1. През 5 век готския вожд Аларих предвожда голяма група хора от съплеменници и траки (наричани още Мизи) които извежда от старите поселения, намиращи се южно от река Дунав. Те се заселват в земите на „южна Франция” където създават държавата „Септимания” (22) със столица Толусу – днешния град Толуза. В тази страна се е изповядвало алтернативното християнство наречено още Арианство (23). От своята стара родина донасят своя книжнина - книгите на Вулфила. Дълги години крепостта Каркасон (24) е била укрепена крепост на Готи и

Мизи. Като такава е просъществувала чак до 8 век. Тази ценна информация ни я представя не кой да е а професор Жан Доверноа (25) от Толузкия университет.

2. Една легенда от земите на южна Франция гласи, че свети Йосиф Ариматейски (26) донася светия граал в Окситания (27) малко след смъртта на спасителя. Какво представлява този свети граал никой не знае.

Крепостта Монсегюр – последната катарска твърдина

3. Пак този професор а и други автори изнасят едно твърдение което гласи, че катарите (както и богомилите) работят много,

включително и в неделя. Освен това са се славели и като изкустни тъкачи.

4. Много е писано за трубадурите, но някак си едва – едва, почти под сурдинка се казва, че началото на този вид творчество води началото си от времената и земите на катарите. От своя страна те са вдъхновени от богомилите и от общата им философия за извисеност в отношението към жената като носител на градивното духовно начало подкрепяно от бог.
5. В дна песен за „Албигойския поход” (28) катарите са наречени - „тези от България”
6. Католиците са наричали един катарски епископ „Калоян” вероятно защото са определяли като хора свързани с България, както и заради факта, че името е свързано с омразния им български владетел разбил тяхното войнство и отнасял се доброжелателно с еретиците.

Селцето Бугараш в Южна Франция – мястото, където катарите са проповядвали своята религиозна философия

7. Монсегюр (29) е последната крепост

където в 1209 година, 224 катари я защитават до последно. Тя е строена според архитектурата на катарите а още по точно на българите – богомили. Основното е, че тя е съобразена със соларния култ и правилата на слънцестоеенето. Това ще рече, че през различните времеви слънцестоания през определени места – стражеви или наблюдателни кули лъчите на слънцето проникват по особен начин и създават определена мистерия. По времето на кръстоносната война срещу тях от страна на католическите войски един факт буди определен интерес. След една от битките началника на крепостта изпраща войниците си да донесат черепите на двама инквизитори от които след това се изработват чаши, за да пият вино от тях така както

са го правели българите с победените от тях жестоки врагове. Тогава 224-те катари преговарят за предаването си въпреки, че са на ясно със съдбата си. Те имат само едно желание. Предаването да стане на 14.03 . защото тогава слънцето влиза в пълната си фаза и по този начин те ще бъдат пречистени което ще им позволи да влязат в огъня без да изпитат каквато и да е болка. Самата Ана Комнина свидетелства, че когато Василий врач бива обгърнат от пламъците, от тялото му се носело благоухание а не изгоряла смрад. Освен това когато той е влязъл в огъня нито той нито, нито димът са се променили а се появила само една тънка струйка пара в средата на кладата.

8. **Консуламентум** „Приех консуламентума“ – са казвали катарите пред инквизиторите и умирали щасливо и спокойно в пламъците на кладата. Всъщност консуламентума е тайнство завещано от Христос към посветените при което душата се отделя от тялото като липсва каквато и да е болка. Това е един вид утешение след прието опрощение (последно причастие) което се явява като един вид спасение на душата и венчаването и с вечността. Този акт е завършека на тайнството „свето кръщаване“ започнато още с раждането на човека. Това върховно тайнство осъществява връзката между духа и космическата вечност. Самият ритуал представлява следното: - този който търси опрощението и покоя допира главата си до този който го дава (или дарява) като по този начин първият приема чрез втория космическите вибрации на вечния всемирен дух сливайки се с него. Така се постига едно очистване на ума едно трайно себеуспокоение. Тези дейности са били известни и практикувани както сред древните траки така и при прабългарите от техните жреци.

*Тайната книга
- препис*

След
Борил а по
късно и след
Иван

Александър много от богомилит са били прогонени от българските земи. Тогава те тръгнаха по света за да проповядват своята вяра. Все пак по нашите земи, отношението към тях е било по толерантно след като дори владетели от значимостта на Самуил, Асен, Петър, Калоян и Иван Асен са приемали съществуването им като са им засвидетелствували своит търпимост и уважение. Независимо от това тръгвайки на вѣн те упорито сеят семето на своята вяра и се стига до там, че цяла една държава приема съвсем официално богомилската вяра. Това е страната Босна (30). Там дори е съществувал университет, подпомагаш развитието на богомилското учение. Защо все пак отношението на православието към богомилството и другите ереси е по търпимо и поносимо за разлика от това на католическите християни? Та нали то е насочено с еднаква острота както срещу едните така и спрямо другите. Отговорът на въпроса се крие във философиите на тези две църкви.

- Православието се опира на текст от светото писание което казва, че „...По добре заблудената овца да бъде върната в стадотои че.... лишаването от живот е неприемливо и едопустимо само като най крайно решение защото повече от всичко е важна славата на вярата...”

- Католическата църква от своя страна настоява, че „...от значение е душата и тя трябва да бъде спасена като се извади от грешното тяло посредством пречистващия огън...”

Нека обаче да разберем как е била устроена богомиската общност? На какви правила са се подчинявали? Отговорите на така зададените въпроси могат да бъдат изразени по следния начин:

Богомилските братства се състояли от 3 групи вярващи: съвършени, вярващи и служители. Те са признавали само евангелието на Йоан и господнята молитва а светия дух е говорел само чрез устата на „съвършенните” (перфекти). Когато са се движели – пътували на някъде са били задължително по двама така, че ако единия съгреши или се отклони от пътя другият да го завърне. Богомилите са били пословично честни и на тях се е вярвало безприкословно. При богомилите а и при катарите се освещава хляба. Той се благославя и после разчупва като чак тогава хората получават причастие. Няма абсолютни доказателства за здрава връзка между богомили, патарени, катари и албигойци но това е така защото при тях се проповядват свободата и необвързаността. Единството се заключава в това, че отричат намесата на бог в сътворението на видимия свят. Защото той е свързан само с духа и неговото възпитание и ръководене.

Накрая, отговаряйки на въпросите поставените в началото, можем да направим следните обобщения:

- Пълния анализ на въпроса за характера на духовните и нравствените светоусещания на древния българин определя, че дълбоката връзка с природата, както и с космоса на траките, на славяните а и на прабългарите винаги е била водещото начало при определянето на усещането им за строежа на света.
- Разглеждайки въпроса за генезиса на философията на древния българин усещаме, че през цялото си съществуване българинът се ръководи от изначалния си егоиндивидуализъм, който винаги го е карал да се съмнява и да търси.
- Когато става вече невъзможно да се представя света по начина по който е бил обясняван, поради по високото общественно израстване на общество, идва нуждата от нов философски прочит на всичко което се знае и което е неизвестно и загадъчно от заобикалящия ни свят. Налагането на християнството е посоката на търсенето на тези отговори.
- На въпроса: - Как християнството се вписва във верските и моралните устои на българина от средновековието? – отговаряме по следния начин:

В света на явната несправедливост и общественно разслоение идеята за доброто е лъчът надежда, че някъде все пак човекът ще има покой. Че смирението и обичта между хората накрая ще дадат така търсения покой от всички. За съжаление двойственността на тези отношения с които ще трябва да се борим не дават отговор на въпроса – а защо всичко това тук е изградено по този начин!

- Ето защо те започват търсенето на отговора, на този въпрос, вследствие на което изработват цялостна философско-социална доктрина. Тя съществува и се развива и до днес и допринася на всички обществени нива светът да се развива многопосочно и настъпателно по пътя на общественния прогрес. (31)
- Накрая – ерес или различност – какво е богомилството. Ако тогава и от гледна точка на официалната църква е било ерес защото е събаряло устоите на догмата, то днес ние би трябвало да го разглеждаме като различност – или по точно различност която търси и търсенето си се развива. (32)

Ползвана литература и обяснителни записки:

1. Залмоксис – Според Херодот, той е полумитичен цар и бог на тракийското племе „Гети” който е вярвал и проповядвал, че „душата е безсмъртна и съществува задгробен живот. Според дуга версия същия е бил роб на остров Самос и в същото време ученик на Питагор. Залмоксис е учил и пътувал много. Бил е в Египет. Той е първия отшелник.

Според Страбон се оттегля в пещера на свещената планина „Когайон” (вероятната и локализация е около река Прут).

Според Диодор той е пророк и законодател а според Диоген Лаерций е един от първите философи на траките. На него се преписва правилото, че тялото трябва да се лекува в едно с душата.

2. Йоан Кукузел - Средновековен български светец, църковен певец и композитор, наречен още ангелогласния. Изучава певческото изкуство в Константинопол и служи в Света гора. Най известната му творба е „Полиелей за българката”.

3. Енергетично въздействие – Въздействие върху други организми (човешки и животински) посредством начини и способности на насочен и концентриран енергиен „субстрат” (електронна верига от положителни и отрицателни елементарни частици подредени и в движение, трептящи по различен интензивен начин и движещи се с различни скорости)

4. Манихеи - Универсална дуалистична религия, създадена от Мани през 3 век от новата ера. Някои учени твърдят, че влиянието му е продължено в християнството от Августин който е преминал от манихейството към християнството. В манихейството е застъпена идеята за прераждането и разпространяват вярата си чак до Китай.

5. Павликяни – Появили се през 7 век в Армения. Създател е „Константин Манали а самото учение е осъдено от Кокстантин Погонат. Павликяните създават своя държава през 844 година с център Тефрике. Изповядват „краен дуализъм” и извеждат доктрината си от Антиохийския патриарх Павел от Самосата който е сирийски духовник. Основното в учението им е, че съществува добро и зло и между тях има нестихваща борба. Имат силно влияние в България.

6. Зороастризм - Религия и философия основана от пророка Зороастър 6 век преди новата ера въз основата на древни скито-ирански вярвания и митологии. Доброто и злото имат самостоятелни и различни едно от друго произходи а помежду им тече постоянна борба. До тези си изводи Зоратустра (другото му име) достига в получено просветление в краен источен Иран – там където границата на Персия се доближава до степите из които се движат свободните „Скити”. Зороастрийците вярват, че времето е процес който се развива достигайки до своя край. Освен това колективните добри дела ще доведат до съвършенство на земния свят.

7. Халдейска вяра - Наричано още „Несторианство”. При тази вяра личността на Исус обеднява две независими и самостоятелни природи – човешка и божествена. Самата – дева Мария не е богородица защото е родила човека Исус а на разпятието отива само човешката природа и тя страда докато божествената е вечна.

8. Казълбаши – Близки до Шиитите, като част от Алевитите – сектанти мюсюлмани. Те вярват, че могат да общуват с бога чрез състоянието на транс.

9. Суфизъм - Аскетично течение в исляма стремящо се към разкриване на неговите скрити мистични измерения. Последователите на суфизма се наричат Суфи или дервиши които водят изключително аскетичен и беден живот. Водят се от принципите на мъдростта и остроумието. Такъв е Настрадаин молла – превърнал се в легенда. През вековете дервишите често са били обект на гонения от властите тъй като са отклонявали хората от официалния ислям и има доказателства за връзки с богомилите торбеши. Един особен сакрален танц който те изпълняват при особенни случаи винаги е впечатлявал другите карайке ги да изпаднат в особено състояние на духа. Той представлява едно движение на група дервиши. Те под ритам на звуците на барабани и други ударни инструменти правят в определена последователност концентрични кръгове както около себе си, така и в по голям растящ кръг от центъра на вън а след това обратно. Това твърде много наподобява древнотракийския жречески танц показващ раждането и свършека на живота.

10. Махмуд Симави. – Освански юрист (кадия) и суфист. Шейх. По майка потомък на византийския управител на Димотика. Вдига въстание в Лудогорието, Добруджа и Старозагорско. Влиза в съюз с Мирчо стари.

11. Бюклуджи Мустафа. – Сподвижник на Симави. Вдига въстание в Мала Азия. Проповядва доброволна бедност и обща собственост. Поддържа връзки с

християнските мистици. Това въстание е потушено с особена жестокост от Искендер бей. – сина на последния български цар Иван Шишман.

12. Алексей Комнин. – Византийски император от 1081 до 1118 година. Основател на династията на Комниите. На него се преписват особенни заслуги за възстановяването на Византия и подбуждането към кръстоносните походи на западното рицарство. Проява голяма активност в преследването на богомили и павликяни.

13. Анна Комнина. - Първородна дъщеря на алексей Комнин. Родена е на 1 декември 1083 година. Тя е писател и историк получила високо образование и познания по антични автори въпреки забраната по това време – жени да се учат. Тя е внучка на Иван Владислав от рода на Комитопулите и е дъщеря на неговата дъщеря Мария.

14. Василий Врач. - Ересиарх и лечител. Най видния пропагандатор на богомилството във Византия през 9 и 10 век. Написал е „Целебник” намерен през 19 век в Сорбоната. Заради еретичните си проповеди е изгорен на клада на Консантинополския хиподром през 1111 година.

15. Рипсимия. – Съпруга на комит Никола и майка на братята Давид, Арон, Мойсей и Самуил. Вероятно от арменски произход и по вяра – павликянка.

16. Боян Мага. – Брат на цар Петър и в същото време висш богомилски свещеник – съвършен и маг. Архиепископ Боян се явява като един от най влиятелните и значими фигури за българската и европейската „еретическа” мисъл. Високо образован за онова време той е притежавал и дарбата основана на познанията по древни учения да превъплащава във видимост и поразличен начин енергийната си астралност. През 928 година в България пристигат двама сирийци за да се съберат с Боян, Богомил, патриарх Стефан, Симеон Антипа , Василий Византиец и Гаврил Лесновски в подземната зала на

Боян Мага - Бениамин

манастира „Света Параскева”. Тази среща дава началото на богомилството. За личността на Боян Мага пишат както Николай Райнов така и Юрий Венелин, Александър Тодоров, Васил Пундев, Георги Константинов, Цветан Минков, Петър Карапетров, д-р Найден Шейтанов и др.

17. Петър Осоговец – Доростолски епископ живял и проповядвал през 10 век. Неговата църква е била в днешна Силистра. Написал е 2 големи книги които се пазят в библиотеката на Малта – според Николай Райнов. Това са „Деномесечен указател” и „За съдбата на народите”. Във втората – написана през 956 година, вкарва богомилската астрология и прави следното пророчество: - „ ...Млечния път е поставен от бог да бди над България и тя като огнена птица ще се възражда из собствената си пепел ... та докрай на вековете ще пребъде..”

18. Деномесечен указател - Според Николай Райнов тя се състои от 384 пергаментни страници „ ..кафяви с жилки..” и съдържа най много от богомилската астрология. В книгата ден по ден се проследява цялата година. Там има оригинални легенди даващи ново разбиране за звездните митове.

19. Райнер Катони – Средновековен автор описал същността на ереста на катарите и албигойците както и съпътстващия ги политически цикъл.

20. „Тайната Книга” - ...Наричана още „Свети йоанова книга” и „Лъжеевангелието на Йоан”. Възниква в България 11 – 12 век въз основа на стари апокрифни извори. Съществуват преводите на два преписа - Каркасонски и виенски.

21. Николай Мистик Константинополски патриарх през периодите 901 - 907 година и също така 912 – 925. Роден през 852 година на Апенинския полуостров. Той е един от преподавателите на Симеон Велики. От него са останали 163 писма – 26 от които до

цар Симеон. Те представляват ценни сведения за българовизантийските отношения. Канонизиран е за светец от православната църква.

22. Септимания Историческа територия в югозападна Франция – днешния регион Лангедок – Русийон. Създадена като провинция о Римската империя. През 462 година Септимания е контролирана от Вестготите на Теодорих 2 внук на родения и управлявал в северна Добруджа – Аларих – разгромителя на Рим.

23. Арианство Христологически възгледи за света поддържани от последователите на Арий. Арианите отричат, че Исус Христос и бог и отец имат една същност. Те приемат сина като създадено същество по низшо от Отеца. Първия християнски събор го осъжда като ерес.

24 Каркасон Разположен е в историческата провинция Лангедок-Русийон с население около 50000 души. През вековете е населяван от Келти, Римляни, Вестготи, Франки, Сарацини и Катари които биват разгромени през албигойския поход в 1229 година.

25. Жан Доверноа Филолог, латинист, поет и експерт по разшифроването на текстове от инквизицията, най вече протоколи от разпитите на катарите. В тях се разкриват доказателства за това, че учителите на катарите са Българи.

26. Йосиф Ариматейски За първи път се споменава за него в евангелието на Матей. Той е човека свалил тялото на христос от кръста и след това погребал в собственната си гробница. Според легендите по късно заедно със забременялата от Исус Мария Магдалена заминават за Европа и се установяват в земите на Южна Франция в Септимания където тя ражда детето на спасителя.

27. Окситания - Виж Септимания – Лангедок.

28 . Албигойски поход Наричан още Катарски. Подготвен и проведен под патронажа на папа Инокентий 3 кръстоносен поход срещу Катарите през 1209 – 1229 години. Последната крепост на катарите е Монсегюр. Тя е превзета през 1244 година

Богомилски – Патаренски религиозни свидетелства намиращи се из територията на днешна Босна

29. Босна. Страна която някога беше част от бившата Югославия под името „Босна и Херцеговина” и каквото име носи и днес. Като

независима тя се появява на картата на Европа в този си вид след драматични сблъсъци със Сърбия довели до многобройни жертви и от двете страни. Човешкото поселение в този район датира от времето на неолита. През античността това място е било населявано от илирийските племена *далмати, десяти, лабуруни, арданити антиарити и диарси*. През 4 –ти и 3- ти век преди новата ера в територията на днешна Босна се заселват *келтите – скордиоски*.

През 7 век тук пристигат сърбите и се установяват трайно. При *бан Борич* страната се обособява като отделно и самостоятелно формирование – *банство*. От 1180 година владетел на Босна е *бан Кулин* като при неговото управление се формират Босненската Азбука (Босанчица) и Босненската църква. Тази църква е приета от католическата църква и от православието като еретическа. Споровете за характера на същата не стихват и днес като все пак надделяват мненията, че тя е производна на богомилската но със собствена физиономия. Самата църква се заражда и впоследствие разраства след процъфтяването на богомилското движение по земите на балканския полуостров и най

вече в България. Босненската църква престава да съществува с османското завладяване на държавата Босна през 1463 година като приема исляма.

30. Богомилската ерес допринася твърде много за развитието на човечеството като променя начина на формулирането на смисълът за съществуване на живота. Тя дава нов тласък на разглеждането на светоусещането, като се връща към рационализма и човечността във взаимоотношенията. Отхвърляйки догмата и давайки право на търсещата логика тя тласка човечеството с един много силен заряд по пътя му на самоусъвършенстване и прогрес.

31. Ето защо би могло да се каже, че богомилството не е ЕРЕС, а е по скоро различност която се развива и самоусъвършенства през вековете преминавайки през протестанството във всичките му форми, предавайки идеите си на идващия РЕНЕСАНС. Богомилството вкарва живот в живота, облагородявайки го с творчеството като идейно начало.

Стара Загора, 21 юли 2015 г.